

El llenguatge El condicional hipotètic (I)

21/IX/1978
El temps verbal anomenat condicional, tant el simple com el compost (format amb l'auxiliar haver), té diversos valors o significacions, és a dir, expressa diferents tipus d'accions, independents o subordinades, l'exposició de totes les quals exigeix un esquema més aviat extens. Existeix, però un ús del condicional, actualment força freqüent, que no sol figurar en aquests esquemes i del qual val la pena de dir alguna cosa.

Aquest ús del condicional, que nosaltres anomenem hipotètic, seria, segons algú, degut a la influència del francès, cosa que pot induir —i de fet hi indueix— a rebutjar-lo i a substituir-lo sistemàticament per una perífrasi formada amb el verb deure, amb la qual solem expressar la probabilitat. És ben sabut, en efecte, que l'equivalència correcta d'una oració del castellà com «Serían las nueve cuando llegaron» no és pas «Serien les nou quan van arribar» sinó «Devien ser les nou quan van arribar». Però creiem que cal distingir entre la probabilitat i la hipòtesi, a la qual cal afegir l'expressió d'afirmacions d'altri de les quals hom no es vol responsabilitzar i fins i tot un declarat escepticisme. Si bé, doncs, diríem «Els lladres devien entrar per la porta del darrera, en què expressem simplement una acció probable, en el cas que haguéssim de bastir tota una hipòtesi, basada en una sèrie d'informacions i d'indicis, podríem dir, creiem que legítimament, Els lladres haurien entrat per la porta del darrera».

Com hem dit, l'ús d'aquest condicional és actualment prou freqüent en els nostres escriptors, especialment en els investigadors, com historiadors, arqueòlegs, filòlegs, etc., que en l'exposició del resultat de llurs recerques omplien els buits inevitables amb hipòtesis que no poden confirmar per la falta de troballes o de documentació. Uns quants exemples ben significatius, que deixarem per a la propera nota, ens acabaran d'actuar aquesta qüestió.

Albert Jane